

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 86

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וְאֵת יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גִּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִּשְׁן"

לפני ששבטי ישראל מגיעים למקום ישוב חדש הם דואגים לפתוח מוסדות התורה. רק אחר כך מתפנים לכל השאר. מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק

שהורגל בה ושהוטבעה והושרשה בו, קשה מאד להפוך. קשה מאד להפך ממצויאות של שונא לאוהב. צריך נס לשנוי הטבע.

שאלו פעם את האדמו"ר מקוצק: למה לא רואים בדרונו אותות ומופתים כמו שהיו בדרות קודמים?

השיב להם ה'קוצקער': "למה תאמרו שלא רואים מופתים, הנה בעל תשובה - זה מופת!".

אנו יודעים שזה כל כך קשה וכמעט בלתי אפשרי שהאדם ישתנה במשהו. והנה כשהאדם בעל מידת העצלות קשה לו ביותר לשנות מידה זו, אם בעל חמדה הוא, קשה לו להשתנות וכך בעל תאוה וכך זללן וכן בכל מידה ומידה שיש באדם קשה הדבר לשנוי, אף על פי כן, כל אדם

בעל אופי ורצון היוצא למלחמה בענין זה ומחליט בכל לבו בהחלטה אמיצה ובכל כחו לומד מוסר ודבק בתורה יכול להצליח.

לצורך הדוגמא: נדמיין לעצמנו שאם נקה אדם כעסו ונאמר לו: "אל תכעס",

אחיהם יוסף שמכרו אותו. ברגע שהתוודע אליהם, מרוב הבהלה פרחו נשמתם (לרגע קט). לאחר שהתאושו קמעה ויוסף אומר להם "גִּשְׁנוּ נָא אֵלַי" (בר' מה ד) כדי שתווכחו שאני באמת יוסף, "יִגְשְׁנוּ" המדרש אומר שבאותו רגע: - הם 'בקשו להרגו', רק בא מלאך

בשלב מסוים, לאחר שאחי יוסף מכרהו, הם הבינו שהצער שנגרם לאביהם כ"כ גדול עד שהוא מאן להנחם ממנו 22 שנה. הם מחליטים שהגיעה העת לדרת למצרים לחפש את אחיהם יוסף שלא ידעו מה עלה בגורלו. מוכנים להרוג כל מי שיעמוד בדרכם ואפילו לההרג ובלבד שימצאו את פשר החידה מה עלה בגורלו של יוסף ויביאו אותו חזרה אל אביהם.

בשלב מסוים קיננה בהם חרטה גמורה ואמרו (ב"ר פרשה צג): 'אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה' ועל זה אמר ר' אלעזר בן עזריה (שם): 'ומה יוסף הצדיק שהוא בשר ודם כשהוכיח את אחיו לא יכלו לעמוד בתוכחתו, הקדוש ברוך הוא שהוא דיין ובעל דין ויושב על כסא דין ודן כל אחד ואחד, על אחת כמה וכמה שאין כל בשר ודם יכולים לעמוד לפניו'.

ומנע אותם. מה פירוש 'בקשו להרגו'? אתם שהייתם מוכנים להרוג ולההרג בשביל להביא אותו חי אל אביכם, אתם שהתחרטתם על המעשה, אתם שהבנתם שעשיתם טעות גם בפסק הדין שלכם, איך זה פתאום, שאתם רוצים להרגו? אלא רואים מכאן שאת הנטייה הטבעית הקיימת באדם, לשנות מידה

"וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי חַי וְלֹא יָכֹלוּ אָחָיו לְעַנּוֹת אֶתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו" (בר' מה ג).
השבטים מחפשים את יוסף בכל מצרים ופתאום מתברר להם שהמושל העומד מולם ונראה להם מצרי, זה

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

מדוע אין מתירים לנשים להניח תפילין?

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

עירובין דף צ"ו ע"א

שאלה: פעמים רבות אני נשאל ממתקרבות חרשות לדת, מהו הטעם שאין מאפשרים לנשים להניח תפילין, למרות שיש מצוות נוספות שהן אינן מחויבות בהן, כלולב וכדומה ובכל זאת מניחים להן לקיימן והן אף מברכות עליהן?

תשובה: בטור ושו"ע (או"ח סימן ל"ח סעיף ב') מבואר שנשים פטורות מהנחת תפילין. והוא מדברי הגמרא בברכות (כ:). והטעם, מפני שמצוות תפילין היא 'מצוות עשה שהזמן גרמא', לפי שכלילה וכן בשבת ויו"ט אין מניחים תפילין, 'וכל מצוות עשה שהזמן גרמא (התלויות בזמן), נשים פטורות'.

נשים במצות שופר

בסימן תקפ"ט (ס"ו) כתב הטור: 'ואף על פי שנשים וקטנים פטורין (מתקיעת שופר), יכולין לתקוע ולברך ואין מוחזין בידן. ואין כאן משום איסור תקיעה ביום טוב ולא משום ברכה לבטלה'. והוא כדעת רבינו תם' שהנשים מברכות אף על מצוה שאינן מחויבות בה, (הור"ד בתוס' בכ"מ והכריעו כדבריו להלכה ברא"ש ר"ה פ"ד ס"ז ובר"ן ט: ד"ה ולענין ברכה ועוד).

טעמו של רבינו תם, מבואר בר"ן (שם) שהוא משום שהן נוטלות עליהן שכר. ודייק ממה שאמר רבי יוסי בר חנינא (קדושין לא). 'גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה', דמדקאמר 'גדול', משמע כי מי 'שאינו מצווה ועושה' גם יש לו שכר, אלא שאין לו שכר כמי ש'מצווה' ולכן יכולות הנשים גם לומר 'צ'צננו', כיון שהאנשים נצטוו ואף הן נוטלות שכר, יכולות הן לומר 'צ'צננו'.

דעת המהר"ם מרוטנבורג

לפי האמור נמצא, שאף בתפילין מן הראוי שיהא כן, שאם אשה חפצה להניח תפילין, אין מוחזין בה ותוכל אף לברך. אמנם, מבואר ב'כל בו' (סימן כ"א והר"ד בכ"י שם) בשם המהר"ם מרוטנבורג, שאף אם רצו הנשים להניח תפילין, אין שומעין להן. ופירש טעם הדבר שמצוות תפילין חלוקה בכך משאר מצוות עשה, מפני שאינן יודעות לשמור עצמן בנקיות.

מיכל בת שאול

בברייתא בדף צ"ו ע"א אמרו: 'שמיכל בת שאול (בת שאול), כדכתיב בתהלים פרק ז' 'על דברי כוש בן ימיני' והיינו; שאול - רש"י) 'היתה מנחת תפילין' ולא מיחו בה חכמים'. והקשה ה'ארחות חיים' (להר"י מלוניל) על המהר"ם מרוטנבורג, שמדברי הברייתא ש"לא מיחו" במיכל בת

מדין "לא יהיה כלי גבר על אשה"

בתרגום יונתן בפרשת 'כי תצא' כתב על הפסוק: "לא יהיה כלי גבר על אשה" (דברים כב ה) 'לא יהיה גוללין דציצית ותפילין, דהיינו תקוני גבר, על איתא'. ומבואר מדברי התרגום יונתן: שיש איסור לאו על אשה המניחה ציצית ותפילין, כדון "לא יהיה כלי גבר על אשה".

ב'לבוש' (או"ח סימן י"ז ס"ב) מביא שמיכל בת שאול היתה גם מתעטפת בציצית. וכתב שאסור לאשה להתעטף בציצית, שלא חייבה תורה בציצית אלא "כלי גבר", שהרי רק גברים מחויבים בה. ולכן, אסור לה ללבוש טלית של גבר משום איסור "לא יהיה כלי גבר על אשה". ומיכל שאני, שהיתה בת מלך ואשת מלך ועיקר האיסור לאשה ללבוש בגד של גבר הוא כאשר היא לובשת אותו כדי שלא יכירו שהיא אשה ותוכל להיות בקרב הגברים ולגרום להם מכשול. מה שאין כן בבת מלך ואשת מלך, שהכל מכירים אותה, שאין בה משום איסור "לא יהיה כלי גבר על אשה".

מדין שער באשה ערוה

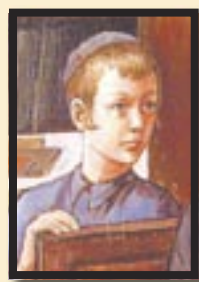
ב'הגהות מיימוניות' (הלכות ציצית פ"ג אות ל') מביא בשם גדול לפרש דברי הירושלמי שמיחו במיכל בת שאול על מה שהניחה תפילין, מדין "שער באשה ערוה" (ברכות כד.).

וכמדומה בכונת דבריו, שהג"מ סובר דלא כדעת הרשב"א (הור"ד בר"ן מגילה טו: דבבור הראשון) שמתיר ליתן תפלה של ראש על כובע או כסוי הראש, שאם כדעת הרשב"א הרי יכולה להניח את התפלה של ראש על גבי כסוי ראש דק, אלא דהג"מ סובר כדעת הרא"ש (הל' תפילין ס"ו) "והתשובה כלל ג' סי' ד') שאוסר להניח תפלה של ראש על גבי חציצה ומטעם זה מוחים באשה המניחה תפילין, שאם אשה תניח תפילין יהא ניכר מעט משערה והשער באשה ערוה אפילו בכל שהו, כך נראה פירוש דברי הגדול שהביא ה'הגהות מיימוניות', (וע"ע באור זרוע הל' ר"ה סי' רס"ו).

רמז

"ובני דן חשים"

מה התכוון הסבא קדישא מרדושיץ כשברך את הרבי מברזין בברכה המוזרה: "ובני דן חשים"?

בניו של החסיד רבי יעקב יצחק מברזין זצ"ל היו מתים ל"ע בילדותם. בא ושפך צערו לפני הסבא קדישא מרדושיץ זצ"ל. צוה עליו הסבא קדישא: "לכשתגיע אשתך קרוב לשעת לדתה תבוא אלי".

בחדש השביעי חזר רבי יצחק מברזין לסבא מרדושיץ את שאל הסבא מרדושיץ את הרבי מברזין: "מה שם אביך?". השיב רבי יעקב יצחק מברזין: "שם אבי ירמיה", מיד צוה הצדיק הסבא מרדושיץ לקרוא את הבן הילוד "חיים ירמיה". כך אותו הצדיק שהבן הילוד יהיה של קיימא

וסיים ברכתו: "ובני דן חשים" (בר' מו כג) הרבי מברזין לא הרהיב עז לשאול את הצדיק לפשר הברכה. לימים נתעוררה בלב החסיד תשוקה עזה להבין כונת הצדיק בברכתו. סיפר הרב מברזין את הדבר לכל תלמידי החכמים וחסידיו העיר ובקש מהם לבאר מדוע ברכו הסבא בברכת "ובני דן חשים". כל אחד מהם נתן פרוש אחר ודעתו של הרב מברזין לא נחה. כך עברה שנה שלמה, לשנה השנייה חזר והציע שוב את הדבר לחכמים עד שנזרק מפי החבורה פירוש שכולם הסכימו

והחליטו עליו שהוא הפירוש הנכון של הצדיק. הצדיק נתכוון לרמז, שאף על פי שלדן היה רק בן אחד, "חשים", מכל מקום כתוב עליו בלשון רבים, "ובני" - ולמה? מפני שמהבן האחד הזה יצאו בניו הרבה ושכטו של דן היה מרובה באוכלוסין כפי שאומרת הגמרא (בבא בתרא קמ"ג): "ובני דן חשים" - "אל רבא דלמא כדתנא דבי חזקיה: 'שהיו מרובין כחוששים של קנה'". רמז לו הצדיק בזה, שעוד בניו לא יולידו והבן הזה יהיה אצלו יחיד אלא שצאצאי הבן הזה יהיו מרובים. וכך היה. חיים ירמיה היה בן יחיד להוריו אלא שהמשפחה נתרבתה ומחיים ירמיה יצאו בניו ובנות רבים. ■

משל

"ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו..."

משל שהמשיל החפץ חיים על דאגת הפרנסה המקננת בנו

שחקו עליו חבריו: "שוטה שכמותך!" "הלא ארוחתך ממילא נתנת לך, כי על כן חיל אתה וכל החיילים נזונים ומתפרנסים מקופת המלך!"

משל למלך גדול שהלך לבקר את חייליו. אלה מצאו חן בעיניו ובהזדמנות זו הודיע בפומבי כי כל מי שיש לו בקשה יכול לבוא ולבקש. נגש אליו אחד החיילים ואמר לו: "אדוני המלך, הרי ידוע לך, כי מסור אני לך בכל לבי ובכל נפשי ושאלתי ובקשתי היא שתנתן לי ארוחתי בכל יום בלי הפסק".

את דאגת הפרנסה ושוכחים לגמרי שאין זה מענייניו וכי על הזן ומפרנס לכל לזון אותנו. עלינו להתפלל ולבקש על כבוד השם וכבוד התורה. 'רצון יראי יעשה' (תהלים קמה ט). והעיקר הוא לכונן רצונו ולבקש מה שצריך לבקש. ■

'שמונה עשרה'

גדולה תפילה יותר ממעשים טובים. דברי הקדמה לתפילת עמידה

אעפ"כ לא נענה, אלא בתפלה'. כלומר שגדולה התפילה שבכחה לפעול ולהשפיע אפילו במקום שמעשים טובים אינם מועילים. וזהו שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות ו:): 'שהתפילה, אלו דברים שעומדים ברומו של עולם', היינו שהיא גוברת על כל ההנהגות. ולהבין זאת נקדים מה שאמרו חז"ל (ברכות כו:): שהתפילות הם כנגד הקרבנות 'רבי יהושע בן לוי אמר: 'תפלות כנגד תמידין תקנום' ' ולענין המזבח (בכתובות י:): 'אמר רבי

ביאר מרן הגר"א קוטלר זצ"ל: הבריאה מסודרת באופן שהתפילה משפיעה על הנהגת העולמות להמשיך שפע טוב ולהטיב לברואים, שלא כמו המגיע להם לפי מעשיהם בדין ואפילו לא על פי מידת הרחמים, אלא שהתפילה בכחה בעצם להמשיך שפע טוב. וזהו שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות לב:): 'אמר ר' אלעזר: 'גדולה תפלה יותר ממעשים טובים, שאין לך גדול כמעשים טובים יותר ממה רבינו,

אליעזר: 'מזבח - מזיח ומזין, מחבב, מכפר'. ואפשר לבארו בדרך זו, שהרי: 'דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא' (ברכות נח.) ומצינו אצל יצחק אבינו שבקש מטעמים כדי שברכותיו יחולו, היינו שיביא הצידי להתקרבות ודו"ק. וכן היא סגולת התפילה, שהקב"ה רוצה להיטיב לבריותיו ובהתקרבם בתפילתם ושועתם יבורכו ויושעו. ■

פרשת ויגש

”רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי אֱלֹכָה וְאַרְאֵנוּ...”

מרגע שיעקב מצא את יוסף ידע שפסק העונש ושאלו גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב והוא יכול לרדת למצרים

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

”בי אֲדַנִּי” (בר' מג כ)

אומר המדרש: אמר יהודה ליוסף: 'בנימוסות שלנו כתיב: ו"אם אין לו ונמכר בגנבתו" (שמות כב ב) וזה (כלומר בנימין) יש לו לשלם' (ילקוט שמעוני בר' מד ק"ג).

למה יהודה אומר ו"אם אין לו ונמכר בגנבתו" הלא כתוב בפסוק: "שֶׁלֶם יְשַׁלֵּם, אִם אֵין לוֹ וְנִמְכַר בְּגִנְבָתוֹ" (שמות כב, ב) ויהודה צ"ל: "שֶׁלֶם יְשַׁלֵּם"? ומה יעזור ליהודה שהוא אומר ש"אם אין" "שֶׁלֶם יְשַׁלֵּם"? הרי יוסף יכול היה לומר שלגביע, שבעזרתו מנחשים, אין כל ערך כספי? אלא ששאלה אחת מתרצת את השניה: אם יהודה היה אומר "שֶׁלֶם יְשַׁלֵּם" היה עונה לו יוסף: שאין לגביע כל ערך כספי. לכן אמר לו יהודה: "אם אין לו ונמכר בגנבתו" ולומדת הגמרא: (קדושין יח.) 'אמר רבא: בהא זכנהו ר"א לרבנן; דמאי שנא גניבו חמש מאות ושוה אלף דאין נמכר? דנמכר כולו אמר רחמנא ולא חציו ה"נ נמכר בגניבתו אמר רחמנא ולא נמכר בחציו גניבתו' שאם ערך הגנבה 1000 והגנב מוערך ב-500, הוא לא נמכר. לכן אמר לו יהודה: ממה נפשך: אם תרצה - "שֶׁלֶם יְשַׁלֵּם". ואם תאמר שאין לזה ערך - במקרה כזה צריך לשחרר אותו. לכן פתח יהודה בסיפא של הפסוק ולא ברישא. כך מסביר: ה'פניני קדם' בשם 'ליקוטי שושנים'.

”כְּרֹאוּתוֹ כִּי אֵין הַנֶּעַר נִמְתַּ וְהוֹרִידוּ עֲבָדָיו אֶת שִׁבְתוֹ עִבְדָּיו אֲבִינוּ בְּיָגוֹן שְׂאֵלָה” (בראשית מד לא)

מדוע יהודה מדבר רק על האבא יעקב ולא מזכיר את עשרת ילדיו של בנימין, האם הוא לא מרחם גם עליהם?

אומר האדמו"ר מקוצק: הכאב שיש לאבא על מות בנו גדול מהכאב שיש לבן על מות אביו.

ומוסיף ה'ליקוטי בתר ליקוטי': מדוע כך הם פני הדברים? מפני שכל מה שיש בתוכנו באופן טבעי בא מהאדם הראשון. האדם הראשון קבר בן ולא קבר הורים וכך ירשנו מהאדם הראשון את הכאב והצער העמוק על מות בנים ולא על מות הורים.

אם כן, מדוע על מות הורים מתאבלים שנה - ועל בן מתאבלים רק חדש? מפני מצות כיבוד אב ואם.

”כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי וְהַנֶּעַר אֵינְנוּ אִתִּי” (בראשית מד לד)

אומר ה'ליקוטי יהודה' של אדמו"רי 'בית גור': יהודה מסר את נפשו על בנימין, המקדש נבנה בחלקו של בנימין מפני שהיה היחיד שלא השתחוה לעשו. ומדוע המזבח נפל בחלקו של יהודה?

מפני שיהודה יצר שותפות עם בנימין בכך שמסר את נפשו על בנימין ולכן זכה שהמזבח נפל בחלקו. יש לנו שני מלכים משתי אמהות: יוסף מרחל ויהודה מלאה. מי יותר חשוב מהם?

יהודה מכר את יוסף - יוסף מחל לו. יהודה חטא עם תמר - ויוסף הצליח בנסיון עם אשת פוטיפר. ניתן להסיק מכך שיוסף גדול יותר וכך חשבו השבטים. כאשר הלך ירבעם בן נבט, שהיה מזרעו של יוסף והקים את מלכות ישראל בנפרד ממלכות בית דוד - עשרה שבטים הלכו עמו. תירוץ היה שרוד בא מזרע יהודה וירבעם מזרע יוסף, שהיה לטענת השבטים גדול יותר.

אבל ד' לא חשב כך: 'דא"ר אבהו: "במקום שבעלי תשובה עומדין שם, צדיקים אינן עומדין' (סנהדרין צט). יהודה מכר את יוסף - אך מסר את נפשו על בנימין. יהודה חטא עם תמר - אך "מִטְרַף בְּנֵי עֲלִית" (בר' מט ט) הוא הודה ועשה תשובה. ולכן אומר ד': 'עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב דָּו' (תפילה), שמלכות ניתנה רק ליהודה.

אומר המדרש: אמר יהודה ליוסף: 'בנימוסות שלנו כתיב: ו"אם אין לו ונמכר בגנבתו" (שמות כב ב) וזה (כלומר בנימין) יש לו לשלם' (ילקוט שמעוני בר' מד ק"ג).

”וַיִּשְׁלַח אֶת אָחִיו... וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֶל תְּרַגְזוּ בְּדָרְךָ” (בראשית מה כד)

אומר הרב מבריסק: לאחים היה הרבה על מה לשובח בדרכם חזרה: מציאת יוסף, עזיבת הבית והירידה לגלות ועוד, אך יוסף ידע שהם לא ידברו על אף נושא, פרט לעניני הלכה וכפי שרש"י מפרש (ומובא גם בתענית י: בשם רבי אלעזר): "אל תתעסקו בדבר הלכה".

ומוסיף הגה"צ ר' ראובן קרלנשטיין שליט"א: דבר זה מדויק מהפסוק, שנאמר "וַיִּשְׁלַח אֶת אָחִיו... וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֶל תְּרַגְזוּ בְּדָרְךָ". אם כתוב שכבר שילח אותם ככתוב: "וַיִּשְׁלַח אֶת אָחִיו" איך יכול לומר להם: "אל תרגזו בדרךך"? הלא הם כבר הלכו ואינם לידו? אלא כאשר יוסף שילחם לדרכם, מיד החלו מדברים בעניני הלכה, לכן הוסיף ואמר להם יוסף: "אל תרגזו בדרךך".

ידוע על הגאונים הרב איסר זלמן הרב קוק והרב יחזקאל סרנה, זצ"ל שנפגשו פעם בעת נופש והחליטו שהכי טוב לנפוש כאשר כל אחד מהם יאמר מסכת בע"פ... הרב איסר מלצר אמר את מסכת 'שבת' בע"פ והרב קוק אמר את מסכת 'שבת' בע"פ והרב יחזקאל סרנה אמר את 'בבא בתרא' בע"פ... כך נחים...

כשלמדתי ב'כולל' את מסכת 'בבמות' בעיון, (כידוע מסכת זו היא מהקשות ביותר בש"ס) ורבים 'נשברים' במהלך הלמוד... קרה ונזקקתי לשאול שאלה את הגור"ח קנייבסקי שליט"א. הגעתי אליו בעת שאכל ארוחת בקר. המתנתי בצד וראיתי שהרב אוכל תפוח עץ ו"קורא" בספר. הופך דף ושוב נוטל מהתפוח עץ וחוזר חלילה... הרב נשנה מספר פעמים. "מענין מה הרב קורא", חשבתי לעצמי, התקרבותי להיטיב את

ראייתי - בזמן שהרב אכל ארוחת בקר, הוא למד מסכת 'בבמות'...

אל הגאון הרב חיים קמיל שליט"א, ניגש תלמיד חכם שלמד מסכת 'בבמות'. הוא היה "מונח היטב" במסכת זו ובפיו היתה שאלה מורכבת. הגאון רבי חיים קמיל שליט"א ענה לו על אתר. התלמיד נדהם ממהירות התשובה כי היה בטוח שהרב יאמר לו: "הנח לי לבדוק את הענין ואשוב אליך"...

הבחין בכך הרב והפטיר: "אם היית לומד מסכת זו למעלה ממאתים פעם, גם אתה היית שולט בה כך"...

”... וַיִּרְא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם” (בראשית מה כז)

לפי הדרש, כבר בארנו שמדובר על עגלה ערופה, אבל לפי הפשט, מה היתה השמחה הגדולה של יעקב אבינו כשיוסף שולח לו עגלות להובילו למצרים?

מבאר ה'ליקוטי בתר ליקוטי' בשם 'וידבר משה': בנו של יהודי היגר מפולין לגרמניה. הפך הבן למשכיל ונשא גויה. לאביו לא סיפר דבר. מידי שנה כשנסע לבקר את אביו היה מגדל את זקנו ומתלבש בהתאם וכך נוסע לפולין. האב, שרצה לגמול לבנו ולבקר בכיתו שבגרמניה, נענה כי אין הדבר אפשרי עקב שפוצים הנערכים בבית... לאחר שנה כשחזר האב על בקשתו, נדחה שוב ע"י הבן בתרועים שונים. כשחזר הדבר גם בשנה השלישית, התעורר חשדו של האב והוא החליט לערוך בקור בבית בנו. ארוז את הטלית והתפילין ושם פעמיו לגרמניה.

כשהקיש בדלת, נדהם לראות כי האשה הגויה העומדת בפתח היא אשתו של בנו וכי בנו סטה מן הדרך... "עתה הבנתי", חשב האב, "מדוע התיחמק מלהזמין אותי לביתו".

ויקב אבינו, כשראה את העגלות, ששלח יוסף כדי להביאו למצרים, שמח ואמר: "כעת אני רואה שמצבו מצוין"...

”וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי אֱלֹכָה וְאַרְאֵנוּ...” (בר' מה כח)

אומר ה'חתם סופר': כשיעקב פגש את עשו, אמר לו עשו: "וַיֹּאמֶר עֵשׂוּ יֵשׁ לִי רַב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ" (לג ט)

למה אמר לו: "יש לי רב"? שהרשעים לא מסתפקים במה שיש להם ורוצים עוד ועוד. לעומת זאת יעקב אבינו אמר "וְכִי יֵשׁ לִי כֹל" (בר' לג יא), כיון שהצדיקים - כל מה שיש להם זה הכל ואינם מתאוים ליותר.

אומר יעקב בפעם הראשונה: "רב עוד יוסף בני חיי" והוא חייב ללכת ולראות את יוסף בטרם ימות ואז לחזור למצב של "כל".

כתוב ב"יורה דעה" (סימן ר"מ ז'): כל בן 'חייב לעמוד מפני אביו' כשנכנס לחדר. מה הדין אם האב הוא תלמידו של הבן? מחד חייב האב לכבד את הבן, כי הוא רבו ומאידך גיסא חייב הבן לכבד את אביו מדין מצות כיבוד הורים, מה עושים? אומר ה'שלחן ערוך': מוטב שלא יגורו באותה העיר. כך גם עשה המהר"ם מרוטנבורג, כשנהיה לתלמיד חכם גדול, עזב את העיר ולא ראה את אביו יותר. לפי זה, יעקב אבינו צריך לעמוד בפני יוסף כי הוא מלך, אך גם יוסף צריך לעמוד ולכבד את אביו, שהוא גם תלמיד חכם. כיצד אפשר שיפגשו השנים!?

אלא; 'גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם' (מגילה טז). יוסף אמנם היה מלך, אך אביו היה תלמיד חכם ולכן יוסף צריך לעמוד בפני אביו. ואין כל בעיה

שיעקב יבוא למצרים. מהיכן יודעים 'גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם'? אומרת הגמרא (מגילה טז): "שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית עבר לא נענש' לומדים זאת מיעקב שלא נענש על 14 שנים שהיה בשיבת 'שם ועבר'. ומי אמר זאת? יעקב מצא את יוסף ולמרות שלא ראה אותו ויתכן שכל זמן שלא ראה אותו, אולי הוא ממשיך להענש? אלא מספיק שידע שהוא חי וכבר הפסיק העונש. ואם פסק העונש, גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ויעקב יכול לרדת למצרים וזה מה שאמר יעקב אבינו: "רב עוד יוסף בני חיי" מספיק לי שאני יודע שבני יוסף חי ואז 'גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם' לכן: "אֱלֹכָה וְאַרְאֵנוּ בְּטָרִם אָמוֹת".

שואל ה'חתם סופר': מדוע שיעקב ילך לראות את יוסף? שיבוא יוסף אליו?!

יוסף לא יכול לצאת ממצרים כיון שזמן הרעב היה והוא; "הַמְּשִׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ" (בראשית מב ו) ה"משביר מזון לכל העולם". יוסף יוכל להגיע ליעקב רק לאחר סיום שנות הרעב, בעוד חמש שנים.

אבל יעקב אבינו פחד: אומרים התוספות בשם המדרש (יבמות ס"א): "כשמתה רבקה הרי קל"ג' כלומר שרבקה אמנו נפטרה בגיל 133. רש"י אומר (בראשית כו ב): "א"ר יהושע בן קרח: "אם מגיע אדם לפרק אבותיו, ידאג חמש שנים לפניהם וחמש לאחר כן" 'שחמש שנים לפני גיל הפטירה של ההורים, צריך אדם לחשוש שמא גם הוא ימות בגיל זה... יעקב אבינו היה בגיל 130 כשנפגש עם פרעה והוא בטוח השנים שצריך לדאוג. הוא פחד להמתין עוד חמש שנים עד שיוסף יגיע לבקר... לכן אמר: "אֱלֹכָה וְאַרְאֵנוּ בְּטָרִם אָמוֹת".

ועוד מבאר ה'חתם סופר': אומר המדרש; שכברית בין הבתרים שאל ד' את אברהם אבינו מה אתה מעדיף לבניך: גלות או גיהנם? וד' המליץ לאברהם שיבחר בגיהנם וכך הוא בחר.

כשיוסף נמכר, אמר יעקב: "כִּי אֲרֹד אֶל בְּנֵי אֲבֹל שְׂאֵלָה" (בר' לו לה). ואומר רש"י 'כפשוטו - לשון קבר הוא. באבלי אקבר ולא אתנחם כל ימי. ומדרשו; גיהנם. סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות א' מבני בחיי, מוכסח אני, שאיני רואה גיהנם'

שישאל הכונה לגיהנם, שהיה בידו סימן מסור שאם אחד מבניו ימות והוא לא העמיד י"ב שבטי ד', הוא ירש גיהנם. ואם הוא הולך לגיהנם, לא מגיע לו גלות!?

עתה, לאחר שהתברר שיוסף חי, גיהנם הוא לא יקבל, אלא רק גלות ולכן אמר שירד למצרים. ■

"ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן"

המשך מעמ' 1

כל סוף, הכל לטובה.

הירידה לארץ גשן

כשיוסף קורא לאביו ולמשפחתו לרדת מצרימה יעקב אבינו שולח תחילה את יהודה לרדת לארץ מצרים לפתוח בית מדרש שנאמר: **"ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן"** (בר' מו כח). קודם כל לפני שמגיעים למקום כלשהו יש לפתוח בית מדרש, **"להורת לפניו גשנה"**.

מהי ארץ **"גשן"** אשר במצרים? ארץ **"גשן"** זו הארץ שקבלה שרה אמנו במתנה מפרעה מלך מצרים בעת שחשב לקחתה לאשה. לאחר מות יעקב ישבו בארץ זו שבט לוי, שאר השבטים התפזרו בארץ מצרים, הם התערבו בין הגוים, הפסיקו לעשות ברית מילה ושועברו ע"י המצרים. לעומתם שבט לוי נשאר פרושים ומובדלים עוסקים בתורה, לא יצאו ולא נשתעברו כלל וכלל. מי שלומד ועוסק בתורה הוא והקב"ה מחוברים תמיד.

הצבור בדורנו צריך ללמוד מיחסם של השבטים בני ישראל לשבט לוי וליחסם הנפלא לבני התורה.

בני ישראל שהשתעברו במשך 210 שנים ע"י המצרים המענים אותם ונוגשים בהם, מכים אותם וגם הורגים בהם, בכל אותו הזמן ישנו שבט אחד מיוחס, בני הישיבות, שיושבים לומדים ולא משועבדים. אבל לבני הישיבות, שבט לוי, אין ממה להתפרנס בפקודת פרעה המבטל בטול גמור את כל הקצבאות, מה קורה אז במצב חמור זה? כל בני ישראל המקבלים מכות יום יום ועובדים בתבן ובלבנים מפרנסים אותם ומלחמם. ושלם כבזמננו, אף אחד לא בא בתלונות ובטרונות במשך 210 שנים, גם לא היו שם מפלגות כאלה ואחרות עם אנשים שונים ומשונים ולא היה שם מי שיקטר עליהם.

הקב"ה אומר עליהם: **"כִּרְךָ ד' חילו"** (דברים לג יא) - זה החיל שלי, אני אוזן ואני אפרנס אותם ואת כל מי שמסייע להם.

שבט לוי גונן בפועל על כל עם ישראל והתנא דבי אליהו אומר: שבזכות התמיכה של השבטים בכני התורה בשבט לוי, זכו ישראל ונגאלו ממצרים וקבלו את התורה.

"לא כדאי לך", "לא משתלם", נו אז, הוא לא יכעס? הוא לא יתרגז? הדבר מבליט את גודל הנס של בעל התשובה. במקרה זה לא מדובר בשנוי של מידה אחת אלא בשנוי כל המהות שלו כולה - והנס הגדול הזה לשמחתנו מתרחש בדורנו יותר מכל דור קודם!

צערו של יעקב

יעקב אבינו עליו השלום היה מלומד בסבל. מטל ילדותו ועד זקנה סבל יסורים. בכל זאת תמיד היה לומד מהצרות ומפשפש במעשיו. פעם אחת הוא אמר לבנים שלו: **"למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אה"** (בר' מג ו). הוא חשש פן יקרה אותו אסון **"והורדתם את שיקתי בגגון שאולה"** (בר' מב לח). בשביל מה הייתם צריכים להגיד למושל מצרים (יוסף) שיש לכם עוד אח? לא מספיק מה שקרה עם יוסף אחיכם? אתם עוד רוצים שאני אתן את בנימינ? **"למה הרעתם לי"** (בר' מג ו).

המדרש אומר (ב"ר פרשה צ"א): **רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינא: "מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר של בטלה אלא כך"** (אלא במקום זה), יעקב אבינו, חי שנים רבות, **"מעולם לא אמר דבר של בטלה"**! אלא רק פעם אחת כשאמר: **"למה הרעתם לי"** אמר הקדוש ברוך הוא: **בה בשעה שאני עוסק להמליך את בנו במצרים כדי שיתור את בעית הרעב לאביו ואחיו ויוכל כמושל לכלכלם והוא אומר: "למה הרעתם לי"?"**

לאחר תמיהתו של יעקב **"למה הרעתם לי"** מבין ודן יעקב בעצמו שמגיע לו כל הצער הזה, על כך שציער את יצחק אביו בנטילת הברכות בדרך עקלקלה ויצחק אכן תמה אז: **"מי אפוא הוא הַצָּד צַד"** (בר' כז לג) ויעקב אבינו בעצמו שמצטער על כך מתבטא עכשיו ואומר: **"אם בן אפוא זאת עשוי קחו מזמרת הארץ"** (בר' מג יא) כלומר משתמש באותו הלשון **"אפוא"** כנגד ה**"אפוא"** שגרם צער ליצחק אביו. הכל מידה כנגד מידה.

אבל הכלל הוא **בא לטהר מסייעים אותו** (שבת קד). לא רק שלא מפריעים לאדם, אלא עוזרים לו ומסייעים לו ואעפ"י שנראה בפועל שהוא נוחל כשלונות ולא מצליח, לבו צריך להיות בטוח שהכשלונות הם נצחונות. **כי סוף**

מדוע שבט לוי זכה להנצל מגזרת השעבוד? הדבר הוא פשוט; מי שלא הולך אחרי תרבות הגוים ולא מתערבב בהם אינו נופל בידיהם. אבל מי שמחובר להם ואפילו במשהו, יש להם תפיסה ואחיזה עליו.

כתוב: **"ובחקתיים לא תלכו"** (ויקרא יח ג). בענין זה מספרים על החפץ חיים שפעם לפני שברך את הברכה: **"ברוך אתה ד' א-לקינו מלך העולם שלא עשני גוי"** הוא התעכב 10 דקות, שמו לב שהוא ממתין וחושב ורק לאחר 10 דקות מברך **"שלא עשני גוי"**. שאלו אותו: "למה כבודו התעכב?" אמר: "ברקתי במשך 10 דקות אם אין בי משהו מן הגוי. אחרי שהיה ברור שאין בי כלום, שום אחיזה משל הגוי - יכולתי לברך **"שלא עשני גוי"**. האם אנחנו יכולים לברך היום בלב שלם **"שלא עשני גוי"**? ה' ירחם.

המשגיח של ליקווד זצ"ל הרב נתן אמר שהוא שמע מראש הישיבה ר' אהרן קוטלר זצ"ל שיש לו קבלה מהחפץ חיים; שבשעת מלחמת העולם הראשונה הלכו רבים לחפץ חיים ושאלו האם זהו הקץ והאם זו מלחמת גוג ומגוג? אמר החפץ חיים: לא. אחרי מלחמה זו יהיה הפסק, אח"כ שוב תהיה מלחמה ושוב תהיה הפסקה ואח"כ תהיה שוב מלחמה ועם מלחמה זו יבוא משיח. וכשהיו דבורים על **"פצצת אטום"** ואנשים דברו וחששו, איך אפשר להנצל ממנה? העביר המשגיח שיחה שלמה לבני הישיבה ואמר בתמיחה: **"אני לא מצליח להבין איך בכלל בן תורה שואל שאלות כאלה? בן תורה שמוכרל ומופרש מן העמים אין לו שום חשש סכנה! האחריות עליו נמצאת אצל הקב"ה ואין שום שליטה עליו"**.

קבלה נוספת שהוא קבל מפי הח"ח זצ"ל, שהמלחמה האחרונה תהיה אתחלתא דגאולה וכן תורה אמיתי, מי שיושב ולומד תורה והוא באמת מובדל ומנותק מן הגוים אין עליו שום שליטה. עוד אמר המשגיח: **"יש לי בקבלה איש מפי איש מ' יהושע לייב דיסקין זי"ע שבמלחמה האחרונה קודם ביאת המשיח, כל האנשים היראים - ניצלו"**. מה זה יראים? מובדלים מן העמים. ואין הכוונה להיות אחד מל"ו צדיקים, אלא אם הוא מובדל מחוקות העמים ואין לו שייכות עם העתונים שלהם, עם המוזיקה שלהם, עם הספרים שלהם, הוא מנותק מהם. הקב"ה אומר: אתם שלי ונמצאים ברשות אחת - ואין שום שליטה עליכם.. ■

שירותי כח אדם וסיעוד
בריטיון משרד העבודה והרווחה

- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי.
- מטפלים ל-24 שעות-אפשרות ללא לינה.
- עובדים זרים-מהמיליפנים, תאילנד, סין, נפאל, הודו, רומניה, מולדובה, אוקראינה ועוד...
- שירות בכל חלקי הארץ.

שירותי אדיב, אמין ומסור!!!
נשמח לשרת אתכם בכל צורך
1-700-704-204
08-9355045
פקס: 08-9356686 נייד: 08-779779
רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548
raz2004@bezeqint.net

פרנסה ברוח לחברה גדולה בהתפתחות:

- מורים/ת מנהלי כ"ס
- מפוטרי חינוך
- אנשי קשר/ניהול מהריכוזים הדתיים
- עקרות בית פעילות
- בעלי מקצועות חופשיים

לא למכירות / אפשרות מהבית בפריסה ארצית
טל: 050-8760755

ס'ת פיליף מזוזות "שופר קודש"

למכירה ספרי תורה אשכנזים וספרדים כשרים ומבודדים במחירים מפתיעים

- כל הגדלים, מוכנים, ולפי הזמנה
- עורות וקלפים שלילים בלבד
- המחודדים ביותר
- נכתבו ע"י סופרים מוסמכים ויראי שמים
- 2 הגהות ע"י מנהיגים מוסמכים ו-2 הגהות מחשב
- חידוש עולמי: אחריות ללא הגבלת זמן!!!
- לרבנים וגבאי בתי כנסת יעוץ שמאות ובדיקה ללא תשלום
- מחלקה לתיקון ושיפוץ ספרים ישנים באחריות
- בהמלצת ובהשגחת הר"צ הגאון הרב יוסף פלכני שליט"א
- מו"צ וראש ישיבת וראש כולל "עטרת מרדכי"
- ומחבר שו"ת "חמדת יוסף" היה ועוד.
- ההמלצה תישלח לכל מי שיחפץ

טל. 3170310-057

יעמדו על הברכה	הצלחה בעסק לרחמים בן דינה	לעילוי נשמת נעמי בת בדרה
השותפים: לאונה סונינו בן ג'וליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת גיוליה לזכות בן זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	רפואה שלמה לחגי רפאל בן רחל אפרת
רפואה שלמה לאניה חיה בת ננה	רפואה שלמה מימון בן אסתר	רפואה שלמה לתמר בת לורית
רפואה שלמה למאיריה בת זורה יוחאי בן זורה יהודית בת זורה יריה בת זורה	פרנסה טובה למנצר יפה	פרנסה טובה וזוג הגון לעזרא רהט לב
פרנסה טובה וזוג הגון וחזרה בתשובה לליאת רהט לב	זוג הגון לאורן רהט לב	זיווג הגון ופרנסה לליאור דוד בן עליזה
זוג הגון ללורית בת רינה אורה יונתן בן לורית תמר בת לורית	זוג הגון מתתיהו עמיאל בן שלמה	פרנסה טובה ורפואה שלימה לשמחה בת זמרי ניסים רפאל ואיתן בני סלמרה

להרויח בגדול בתוכנית "כח כפלים"

\$28 מחספי מעשר

ברט"ם בטל: 03-6777779

מתחבררים... עם הרב אמנון יצחק שליט"א

ביום ראשון 8/01/06 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

ביום רביעי 4/01/06 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

מתנ"ס שטיינברג קרית שרת

אודטורים גבורי סיני

הערב לעיני שאל רוח בניטס י"ל, דני גולני ויל הי"ד הרב מרדכי בן זצ"ל, בן ציון מאלישילי וצ"ל, אילנה שרמן ואל"ו בן חמו ו"ל לתולדות טאיר בן חמו, אבנר אשיאס חבר בחסות קופיפיה הרויחית מהמזרח, שמעון חזן ביטוחים בן עמר 21 טל: 04-9819111, כפ"י עץ מפעל רוויחיים, מסערת אושפיין (בר"ט) הספנים 17 טל: 04-9810022, יקות ורובים בניטס, קפה באול

עכו כניסה חינם

הערב לרפואת רחמים בן כפי ואירן בת מרים ויוסף בן רחמים ולהצלחת כל משפחותיהם

כניסה חינם

ההרצאות מאובטחות

WWW.SHOFAR.NET

השמים הם הגבול

חברה בינלאומית
למינוף במוצרים פיננסיים.
החברה שנותנת לך אפשרות להשקיע
בשוק המט"ח הבינלאומי

אפשר להרויח הרבה כסף בהרבה דרכים:
ב- Finotec אתה יכול לעשות את זה מהר מאד

Finotec מזמינה אותך **ללמוד קורס ניתוח טכני שיביא אותך להצלחה**

קורס חינם לפותחי חשבון

סוף שבוע עם הרב אמנון יצחק במלון כינר בטבריה למבצעים 10 פעולות לחודש

בנוסף, אנחנו מזמינים אותך להצטרף למכלול הקורסים הלימודיים שאנו מקיימים (מט"ח, ניתוח טכני).

האם יש לך את האומץ לנסות ?
תחקשך 42-42-22-800-1
www.finotec.com

ב- Finotec תקבל את יתרונות המסחר שלנו:

מסחר ללא עמלות / יעוץ אישי ומקצועי / כל השווקים במסך אחד /

מט"ח, אופציות ומדדי בורסות / חדר עסקאות פרטי 24 שעות / מסלול שותפים.

ב- Finotec תלמד את השיטה לסחור: אנחנו מזמינים אותך להצטרף

לקורסים שאנו מקיימים ע"י המומחים הטובים בשוק.

ב- Finotec תנאי המסחר פשוטים:

לפחות הפקדה של 10,000\$, 1% בטחונות ואומץ לב

חברת **Finotec** הינה חברה ציבורית הרשומה ב-NASDAQ